MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI NEŞRİYAT MÜDÜRLÜĞÜNCE HER HAFTA PAZARTESİ GÜNLERİ ÇIKARILIR İLGİLİ MAKAM VE MÜESSESELERE PARASIZ GÖNDERİLİR.

T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
TEBLİĞLER DERGİSİ

YILLIK ABONESİ 40 KURUŞTUR. ABONE TUTARI MALSANDIKLARINDAN BİRİNE YATIRILMALI VE ALINACAK MAKBUZ MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI NEŞRİYAT MÜDÜRLÜĞÜNE GÖNDERİLMELİDİR.

Cilt: 13 — 6 KASIM 1950 — SAYI 615

YÖNETMELİKLER :

Talim ve Terbiye Kurulu Kararı :

Karar sayısı: 173 — ÖZET:
Karar tarihi: 18/X/1950 — 14 ekim 1950 tarih ve 168 sayılı kararın Köy Enstitülerine de teşmili h.

Bütünlemeli olup da ilk imtihana girdikten sonra kazanamadıklarını öğrenme'eri üzerine diğer imtihanlarına girmiyen lise ve ortaokul öğrencileri hakkındaki 14 ekim 1950 tarih ve 168 sayılı kararın köy enstitüleri öğrencilerine de teşmili uygugn görülmekle keyfiyetin Yüksek Bakanlık Makamının onamlarına sunulması kararlaştı.

K. Y. — Uygundur 18/X/1950 M. Eğitim Bakanı *T. İleri*

Talim ve Terbiye Kurulu Kararı:

Karar sayısı: 174 — ÖZET:
Karar tarihi: 18/X/1950 — Bir dersten başaramamaları üzerine diğer imtihanlarına girmiyen öğretmen Okulu öğrencileri h.

Bir dersten başaramamaları üzerine diğer derslerinin imtihanlarına girmiyen lise ve ortaokul öğrenlceri hakkındaki 14 ekim 1950 tarih ve 168 sayılı kararın İlk Öğretmen Okullarına da teşmili hususunun Yüksek Bakanlık Makamının onamlarına sunulması kararlaştı.

K. Y. — Uygundur 18/X/1950 M. Eğitim Bakanı *T. İleri*

Talim ve Terbiye Kurulu Kararı

Karar sayısı: 175 — ÖZET:
Karar tarihi: 18/X/1950 — Tek dersten başarısız sayılan Öğretmen Okulu öğrencileri h.

Tek dersten başarısız sayılan lise ve ortaokul öğrencileri hakkındaki 30 eylül 1950 tarih ve 163 sayılı kararın ilk öğretmen okullarına da teşmili uygugn görülmekle keyfiyetin Yüksek Bakanlık Makamının onamlarına arzı kararlaştı.

K. Y. — Uygundur 18/X/1950 M. Eğitim Bakanı *T. İleri*

Talim ve Terbiye Kurulu Kararı:

Karar sayısı: 176 — ÖZET:
Karar tarihi: 18/X/1950 — Bir dersten bütünlemeli olupta diğer dersin imtihanına girmiyen öğrenciler h.

Bütünlemeli olup ta ilk imtihana girdikten sonra kazanamadıklarını öğrenmeleri üzerine geriye kala nderslerin imtihanlarına girmiyen Erkek Teknik Öğretim Müdürlüğüne bağlı orta dereceli meslek okulları öğrencilerinin, atelye ve lâboratuvar hariç, bir dersteki başarısızlık artık sınıfta kalmayı gerektirir sayılmamak do'ayısiyle eksik bıraktıkları imtihanlarına kasım ayının on beşine kadar kabulleri hususunun Yüksek akanlık Makamının onamlarına sunulması kararlaştı.

K. Y. — Uygundur 18/X/1950 M. Eğitim Bakanı *T. İleri*

Talim ve Terbiye Kurulu Kararı:

Karar sayısı: 177 — ÖZET:
Karar tarihi: 18/X/1950 — Birden fazla bütünlemeli olan öğrencilerden bir dersin bütünlemesine giripte muvaffak olamıyanlar h.

Bütün'emeli olup ta ilk imtihana girdikten sonra kazanamadıklarını öğrenmeleri üzerine geriye kalan derslerin imtihan'arına girmiyen Kız Teknik Öğretim Müdürlüğüne bağlı orta dereceli meslek okulları öğrencilerinin, bir dersteki başarısızlık artık sınıfta kalmayı gerektirir sayılmamak dolayısiyle eksik bıraktıkları imtihanlarına kasım ayının on beşine kadar kabulleri hususunun Bakanlık Yüksek Makamının onamlarına sunulması kararlaştı.

K. Y. — Uygundur 18/X/1950 M. Eğitim Bakanı *T. İleri*

Talim ve Terbiye Kurulu Kararı:

Karar sayısı: 178 — ÖZET:
Karar tarihi: 18/X/1950 — Köy Enstitüleri Yönetmeliği h.

Köy Enstitüleri Yönetmeliğinin imtihanlar bölümünde yapılacak değişiklikle ilgili olarak bağ'ı örnekte gösterilen esasların 1950-51 ders yılı başından itibaren uygulanması hususunun Bakanlık Yüksek Makamının onamlarına sunulması kararlaştı.

K. Y. — Uygundur 18/X/1950 M. Eğitim Bakanı *T. İleri*

1 — Köy Enstitülerinin ilk dört sınıfında yalnız bir dersten başarı sağlıyamamış olanların yukarı sınıfa devamlar na müsaade edilir. Ancak bu gibiler yukarı sınıfta aynı dersten bir evvelki sınıfa mahsus bahislerle birlikte sorumlu tutulurlar.

İlgili ders yukarı sınıfta okutulmuyorsa öğrenci için yalnız imtihan konusu olarak var sayılır.

2 — Köy Enstitüsü bitirme imtihanında yalnız bir dersten başarı sağl yamamış olanlar, 4274 sayılı kanunun 63. maddesinin uygulanmasına engel teşkil etmemek kaydı ile, bu dersin imtihan na sonraki yıllarda devam edebilirler.

Talim ve Terbiye Kurulu Kararı:

Karar sayısı: 179 — ÖZET:
Karar tarihi: 18/X/1950 — Birden fazla bütünlemeli olan öğrencilerden bir dersin bütünlemesine giripte muvaffak olamıyanlar h.

Bütünlemeli olup ta ilk imtihana girdikten sonra kazanamadıklarını öğrenmeleri üzerine geriye kalan derslerin imtihanlarına girmiyen Ticaret Öğretim Müdürlüğüne bağlı orta dereceli meslek okulları öğrencilerinin, bir dersteki başarısızlık artık sınıfta kalmayı gerektirir sayılmamak dolayısiyle eksik bıraktıkları imtihanlarına engel imtihanları sırasında kabulleri hususunun Bakanlık Yüksek Makamının onamlarına sunulması kararlaştı.

K. Y. — Uygundur 18/X/1950 M. Eğitim Bakanı *T. İleri*

GENELGELER :

TALİM VE TERBİYE DAİRESİ — 30/IX/1950
Sayı : 2-1446/9

2935

1950 ders yılı yaz ve güz dönemlerine mahsus olmak üzere Bakanlığımızca tertiplenen Devlet Olgunluk, Devlet Ortaokul ve Köy Enstitüleri bitirme imtihan soruları aynen aşağıda tekrarlanmıştır. tebliğ olunur.

K. Y. — M. Eğitim Bakanı Y. *R. Tardu*

DEVLET OLGUNLUK İMTİHANI

Türkçe Kompozisyon Konusu
1950 Yaz Dönemi

Atatürk'ün, *"Milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak muallimlerdir; onlardır ki içtimai heyetleri hakikî milletler haline koyarlar."* sözünü açıklayı-

nız; birey ve cemiyet olarak, Türk öğretmenine neleri borçlu olduğumuz belirtiniz.

1950 Güz Dönemi

Bergson'un "İnsanların en büyük dostu zorluklardır; çünkü onları, karşılaştıkları bu zorluklar kuvvetlendirir." Sözünü açıklayınız.

TÜRKÇE SORULARI

Edebiyat Kolu

1950 Yaz Dönemi

"Öteden beri mânayı o kadar nazar-ı itibara almayıpı letafeti tumturak-ı elfazda arıyan erbab-ı kalem tarafından birtakım lüzumsuz tekellüfata boğulmuş olan lisanımızın bu tekellüfattan tecridiyle sadeleliğinin, letafetinin izharı zamanı çoktan gelmiştir.

Bir söz ne kadar tabiî söylenir, ne kadar tabiî yazılırsa, o derece lâtif olur. Ziya Paşa'nın,

Çıktıkça lisan tabiatinden
Elbette düşer fesahatinden

sözü pek doğrudur."

Muallim Naci

(Aşağıdaki kelimelerin mânaları, öğrencilere yazdırılacaktır.)

Letafet: Lâtiflik, güzellik.
Tumturak: Tantanalı, debdebeli ve süslü olan, söylenişte pek parlak görünen.
Elfaz: Lâfızlar, sözler.
Tekellüfat: Tekellüf kelimesinin çoğul şekli: Gösteriş, özenme, zahemte katlanma.
İzhar: Âşikâr etmek, meydana koymak, göstermek, gösterilmek.
Fesahat: Bir dili ndoğru, yanlışsız, kolaylık ve selislikle söylenmesi veya yazılması; sözün, yabancı veya az kullanır kelimelerden uzak kalınarak ve dil kurallarına uygun tarzda söylenilmesi.

Soru 1 —
a) Bu parçayı, yabancı kelimeleri ve gramer kaidelerini türkçeleştirerek kendi ifadenizle yazınız.
b) Muallim Naci, bu parçada hangi fikri müdafaa ediyor?
c) Tanzimat devri yazarlarından kimler, bu fikri ne gibi deliller ileri sürerek müdafaa etmişlerdir?
d) Bir ifadenin tabiî olmasının sağ'adığı fayda ve güzellikler hakkındaki şahsi düşüncelerinizi yazınız.

Soru 2 — Yahya Kemal Beyatlı'dan okuduğunuz herhangi bir şiire dayanarak, yazarın şiir tekniği, dil, zevk, mâna ve mevzu bakımından hususiyetlerini açıklayınız.

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Altı
Soru 2 — Dört

1950 Güz Dönemi

(Çocukluğumda, hayalime gösterdiği yeni bir cihan manzarasiyle kâh beni gaşy-ü tahayyül içinde bırakan, kâh âsabıma sevk ettiği râşelerin kuvvetiyle gözlerimi zevkten yaşartan bir şiir mecmuasını, geçen gün, senelerden sonra tekrar elime alınca acı bir hayret içinde kaldım:

Kitabın muhteviyatı, solan kabdan, sararan kâğıttan fazla, eskimiş, yıpranmıştı. Sanki gözle görülmez birtakım mânevi güveler, eserin ruhani maddesini kemirip toza döndürmüştü. Şiirin çıkıntılarında göz alan eski aynalar sönmüş, aydınlıkların yandığı noktalarda küçük karanlık çukurlar peyda olmuştu.

Ölüm, bilhassaı kitabın eskiden en çok yeniliğini yapan kısımlarına vurmuştu: Sıfatlar, teşbihler, istiareler, böcek koleksiyonlarında topl̇u iğne ile tutturulan ölü kelebekler gibi, sayfaların sathı üzerinde, renkli bir nakış halinde duruyordu. Meğer bunlar, edebî eserin, bozulmaya ve çürümeye en müsait ziynetleri imiş.

Daha dünkü şair, üslûbuna sürdüğü alacalı renklerle bir hafta içinde, soluk bir eski elbise zavallılığına düşerken, sıfatsız, teşbihsiz, istiaresiz "Homeros" sâf bir billûr ehramı gibi, hâlâ, güneşin ışıklarını güneşe aksettirip duruyor.)

Ahmet Haşim

Soru 1 — a) Yazar, çocukluğunda çok beğendiği şiir mecmuasını, senelerden sonra tekrar eline alınca niçin acı bir hayret içinde kalıyor?
b) Bir edebî eserin bozulmaya ve çürümeye en müsait yeri neresi imiş; niçin?
c) Son paragraftaki fikirleri konu olarak alıp bir kompozisyon yazınız.

Soru 2 — Ahmet Haşim'in nesir ve şiirlerindeki üslûp ve mevzu hususiyetlerini kısaca belirtiniz.

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Yedi
Soru 2 — Üç

KLASİK KOL

1950 Yaz Dönemi

"Sabrınızı suiistimal etmekten korkuyorum; fakat bir-iki dakika daha müsaadenizi rica edeceğim. İşte şu köşeden, karanlığın içinden bir gölge bana doğru koşup geliyor; galiba bir mektep çocuğu ... Onu tanıyor gibiyim; bugünün gençliğinin timsali olarak bana geliyor; bir elinde bir kâse var; öteki elinde, çiçeklerden bir çelenk tutuyor. Diyor ki: "Beni tanımadınız mı?.. Ben mektep çocuğu Halit Ziya'yım... Elli sene mi çalıştınız? Sizi pek yorgun görüyorum. Size serin bir şerbet getirdim. Bunu içiniz, yorgunluğunuzu alır... Koşularda, mücadelelerde yorulanların ve üstün gelenlerin başına taç koyarlar. Size bir taç getirdim."

Gençliğin bana sunduğu o serin şerbeti içtim. Bu çiçeklerden tacı alıyorum. Artık bundan sonra yatabilirim. Mesudane gözlerimi kapayıp uyumak için..."

Halit Ziya Uşaklıgil

Soru 1 — a) Halit Ziya bu parçada neyi anlatmak istiyor?
b) "Koşularda, mücadelelerde yorulanların ve üstün gelenlerin başına taç koyarlar" cümlesini - Halit Ziya'nın sanat hayatını göz önüne alarak - açıklayınız.
c) Halit Ziya'nın, Servet - i Fünun devrindeki yazıları ile bu yazısı arasındaki üslûp benzerliklerini ve ayrılıklarını belirtiniz.

Soru 2 — Klâsik eser denilince ne anlıyorsunuz? Klâsik birka çeser adı yazarak, bunlardan birinin, bu vasfı niçin kazandığını izah ediniz.

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Altı
Soru 2 — Dört

1950 Güz Dönemi

"Takunyalı kızın elinde büyük bir kâse var. Açılmıyan kapının tokmağına bir daha yapıştı. Tak, tak, tak... Gene çıt yok... Bu defa çocuk sinirlendi; tokmağı oyuncak yaparak tak, taka, tak, tak, tak, taka tak, tak, tuhaf bir kadans tutturdu ve bu takırdının ahengiyle gittikçe cezbelenerek, elindeki kâse muhteviyatının, çalkalana çalkalana, yarısını döktü.

Nihayet içerden kart, kısık bir ses fışkırdı:

— O takırdıyı yapan ellerin ilâhi teneşire gelsin, emi? Ben alil vücut bir kadınım; hangi bir işe yetişeyim? Sizi kapı dibinde mi bekletmeli? Terbiyesiz ... Patladın mı? Ne oluyorsun? Biraz bekle...

Bu taltifkâr sözlerle kapı açılır. Kızcağız, kırçıl saçları didiklenmiş yün gibi şakaklarına yapışmış koca kafalı, kısa, yuvarlak, ellilik bir kadınla karşılaşır. Bu muvacehede kocakarı, öfkesini yenmek lüzumiyle sesini değiştirerek:

— A! Zehra, yavrum, sen misin? Bilemedim, lâfımı geri aldım. Darılma... Çok yaşıyacaksın inşallah... Elindeki kâsede ne var?

— Okunmuş su ... Annem yolladı. Amcama içirecekmişsin."

(Taltifkâr = lütfedici; Muvacehe = yüzleşme, yüz yüze gelme.)

Sorul — a) Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın "Tosun" adlı hikâyesinden alınan bu parçada, üzerinde durulan vaka nedir?

b) Bu parçada kullanılan kelimeleri ve cümlelerin kuruluşunu göz önüne alarak, yazarın dil hususiyetlerini belirtiniz.

c) "Bu taltifkâr sözlerle kapı açılır." cümlesiyle başlıyan paragraf ile bu parçanın diğer kısımları arasında, dil bakımından bir fark görüyor musunuz; niçin?

d) Bu parçadaki yaşlı kadınla küçük kızın karakterlerini inceleyiniz.

Soru 2 — Halit Ziya Uşaklıgil ile Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın yazılarını konu ve dil bakımından mukayese ediniz.

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Yedi
Soru 2 — Üç

FELSEFE SORULARI

Edebiyat Kolu

1950 Yaz Dönemi

Soru 1 — Toplumbilim:
Hukuk kurallarının özelliklerini, bu kuralların gelişmesinin topumsal şartlara tbai olduğunu misalleriyle açıklayınız.

Soru 2 — Mantık:
Tarih ilmini diğer ilimlerden ayıran özellik nedir? Tarih ilmi, tarihsel olayları nasıl açıklar?

Soru 3 — Ruhbilim:
Dikkat nedir? Dikkatin bilinç hayatındaki ehemmiyetini misallerle belirtiniz.

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Dört
Soru 2 — Üç
Soru 3 — Üç

1950 Güz Dönemi

Soru 1 — Toplumbilim:
Din sosyal bir olay mıdır? Yoksa, Fizik, Kimya, Fizyoloji ve Biyoloji olayları cinsinden midir? Açıklayınız, elde edeceğiniz sonuca göre de dini tanımlayınız.

Soru 2 — Mantık:
a) Deneyim ve gözlem metodlarının, Psikoloji, Fizyoloji ve Fizik bilimlerinin konularının incelenmesinde aynı biçimde tatbik edilip edilemiyeceklerini sebepleri ile açıklayınız.
b) Önermeyi tanımlayınız.

Soru 3 — Ruhbilim:
Hayvanlarda, insanlarda bellek (hafıza) ne iş görür? iyi bir belleğin (hafızanın) vasıfları nelerdir?

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Dört
Soru 2 — İki
Soru 3 — Dört

Fen Kolu

1950 Yaz Dönemi

Soru 1 — Toplumbilim:
Demokrasi nedir? Demokrasiyi doğuran sosyal sebepler nelerdir?

Soru 2 — Mantık:
Belgitleme nedir? Matematik ilkelerin'n belgitlemedeki yerini gösteriniz.

Soru 3 — Ruhbilim:
Duyguları sınıflayınız ve birer misal veriniz.

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Dört
Soru 2 — Üç
Soru 3 — Üç

1950 Güz Dönemi

Soru 1 — Toplumbilim:
Bilimsel düşüncenin insan zihninde doğuşu Sosyal bir evrimin eseri midir? yoksa insanın Fizyolojik ve Biyolojik yaradılışının bir sonucu mudur? Açıklayınız.

Soru 2 — Mantık:
a) Genel Mantık ile Özel Mantık arasındaki birlikleri ve ayrılıkları bir iki misal göstermek suretiyle açıklayınız.
b) Genel Mantığın konuları ile Özel Mantığ'n konularını sayınız ve her iki bölüm iç'nde bulunan konulardan seçeceğiniz birer konunun tanımlamasını yapınız.

Soru 3 — Ruhbilim:
Yeni bir Tabiat kanunu bulmada veya yeni bir alet icat etmede hangi ruhsal olay en çok size yardımcı olabiliyorsa o olay hakkında bildikler'nizi yazınız.

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Dört
Soru 2 — Üç
Soru 3 — Üç

TARİH SORULARI
Edebiyat Kolu
1950 Yaz Dönemi

Soru 1 — Girit adası ne zaman ve ne suretle Osmanlı idaresine girm'ş, ne zaman ve ne şekilde Osmanlı devletinden ayrılmıştır?

Soru 2 — Alman ittihadı ne vakit ve nasıl oldu? Bundan Prusya'nın oynad'ğı rol ned'r? Bu ittihadı hazırlıyan başlıca âmiller nelerdir?

Soru 3 — Türk inkılâb'nın kad'nlığa sağladığı hak'ar ve bunun sosyal ve ekonomik hayatımızdaki önemi?

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Dört
Soru 2 — Dört
Soru 3 — İki

1950 Güz Dönemi

Soru 1 — Büyük deniz keşiflerinin esaslı sebep'eri nelerdir? Bu alanda bel'i başlı hang' milletler görülür? Keşifler nasıl oldu? Netice'eri nelerdir?

Soru 2 — Son Osmanlı - Venedik harbi ne zaman ve hangi sebeplerle oldu ve ne net'ce verdi? Venedik devleti ne zaman ve nasıl ortadan kalktı?

Soru 3 — Yeni Türkiye devleti ne zaman ve hangi yönden kuruldu? İlk esas teşkilât kanunu hakkında bildikleriniz nelerdir?

Sorulara verilecek not'lar:
Soru 1 — Dört
Soru 2 — Dört
Soru 3 — İki

Fen Kolu
1950 Yaz Dönemi

Soru 1 — Fatih devrinde Osmanlı - Venedik ve Osmanlı - Akkoyunlu harbi (sebepleri ve sonuçları ile).

Soru 2 — XVIII. yüzyılda Avrupanın büyük siyasal problemleri ve bunların sonuçları?

Soru 3 — Misak-ı Millî nedir? Ne vakit, nerede ve nasıl kararlaştırıldı?

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Dört
Soru 2 — Dört
Soru 3 — İki

1950 Güz Dönemi

Soru 1 — Osmanlılar Kıbrıs adasını ne zaman ve hangi sebep'erle aldılar? Bu sırada yap'lan mühim savaşlar nelerdir? Bu ada ne zaman ve hangi yönden Osmanlılar elinden çıktı?

Soru 2 — İtalya birliği nasıl oldu? Bunun türlü safhaları nelerd'r?

Soru 3 — Montrö konferansı ne zaman ve niçin toplandı? Bu konferansa hangi devletler iştirâk ettiler? Konferansın neticesi nedir?

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Dört
Soru 2 — Dört
Soru 3 — İki

MATEMATİK SORULARI
Edebiyat Kolu
1950 Yaz Dönemi

Soru 1 — Köşe'erinin koordinatları A(3;0), B (12;0), C (0;6) olan bir üçgen veriliyor:
a) Bu üçgenin kenarlarının denklemlerini bulunuz.
b) I (7,5;0) noktas'ndan ox ekseni'ne çizilen dikme ile C (0;6) noktasından aynı eksene çizilen paralelin (E) kesim noktasının koordinatlarını bulunuz, EB = EA = EC olduğunu gösteriniz ve A, B, C noktalarından geçen çemberin denklem'ni yazınız.

Soru 2 — $y = \frac{5x^2 - 2x + 1}{2x^2}$ fonksiyonu veriliyor:

Bu fonksiyonun gösterdiği eğriyi çiz'niz ve eğrinin $x = \frac{3}{2}$ noktasındaki tegetin'n denklemini yazınız.

Soru 3 — Koordinatları $(x_0;\ y_0)$ olan bir P noktası veriliyor. OP yarıdoğrusu O noktası etrafında 90 derece döndürülüyor, bu suretle P noktası P' durumunu alıyor:
a) P' noktasın'n koord'natlarını $(x_0;\ y_0)$ a göre yazınız.
b) OP, OP' nün m, m' eğimlerini $(x_0;\ y_0)$ a bağlı olarak hesaplayınız ve bunlar aras'ndaki bağıntıyı bulunuz. Bu bağıntı neyi ifade eder.

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Dört
Soru 2 — Üç
Soru 3 — Üç

1950 Güz Dönemi

Soru 1 — $y = \frac{x^2 - 5x + 4}{x^2 + 5x + 4}$ fonksiyonunun değişimini inceleyiniz ve grafiğini çiziniz. Eğrinin x = 1 noktasındaki tegetinin denklemini bulunuz.

Soru 2 — ox, oy eksenlerine teget olan ve P (1;2) noktasından geçen dairenin denklemini bulunuz.

Soru 3 — Denklemi $2x + 3y - 6 = 0$ olan (D) doğrusu veriliyor:
a) O (o;o) noktasının bu doğruya göre simetriği olan A noktasının koordinatlarını bulunuz.
b) A noktasından (D) doğrusuna çizilen paralelin koordinat eksenleriyle meydana getirdiği üçgenin alanını hesaplayınız.

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Üç
Soru 2 — Üç
Soru 3 — Dört

Fen Kolu
1950 Yaz Dönemi

Soru 1 — $y = \frac{x^2 + mx}{(x + 1)^2}$ fonksiyonu veriliyor:

a) Bu fonksiyonun gösterdiği eğriyeı üzerinde alınan O (O;O), A (— 2;0) noktalarından tegetler çiziliyor. Bu tegetlerin x = -1 doğrusu üzerinde kesişmeleri için (m) ne olmalıdır?
b) m = 2 için bulunan fonksiyonun değişimini inceleyiniz ve grafiğini çiziniz.
c) Bu eğri y = kx doğrusu ile kesiliyor. Bu doğrunun eğriyi O (O;O) olan başka M, N gibi iki noktada daha kesmesi için (k) ne olmalıdır? M N nin orta noktasının koordinatlarını (k) ye bağlı olarak hesaplayınız ve (k) değiştiğinde bu noktanın geometrik yerini gösteren eğrinin denklemini yazınız.

Soru 2 — $\frac{x^2}{ax} - \frac{y^2}{b^2} = 1$ hiperbölünün herhangi bir $P_1\ (x_1,y_1)$ noktasından asimptotlara paraleller çiziliyor. Asimptotlarla bu paralellerin meydana getirdikleri paralelkenarın alanının sabit olduğunu gösteriniz.

Soru 3 — Odağı F, doğrultmanı L olan bir parabol veriliyor. Bu parabol üzerinde alınan herhangi bir M noktasından parabole çizilen tegetin köşe tegetini kestiği noktadan MF odak ışınına b'r dikme çiziliyor. Bu dikme ayağının geometrik yerini, merkezi F, yarıçapı $\frac{P}{2}$ olan bir çember olduğunu gösteriniz.

Soru 4 — Bir üçgenin açıları arasında:

$$\text{Sinus } A = \frac{\text{Sinus } B + \text{Sinus } C}{\text{Cos } B + \text{Cos } C}$$

münasebeti bulunursa A açısının dik olduğunu gösteriniz.

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Üç
Soru 2 — İki
Soru 3 — Üç
Soru 4 — İki

1950 Güz Dönemi

Soru 1 — $y = \frac{x^2 - 2(m - 1)x + 3}{x^2 - 6x + 5}$ fonksiyonu veriliyor:
a) Fonksiyonun gösterdiği eğri y = 3 doğrusuyla M_1, M_2 noktalarından kesiliyor. Bu noktaların apsisleri arasında $x_1 + x_2 = 8$ münasebeti bulunması için (m) ne olmalıdır?
b) m = 2 için fonksiyonun değ'şimini inceleyiniz ve grafiğini çiziniz.
c) y = k doğrusuyla eğrinin kesim noktalarının sayısını tartış'nız. Bu tartışmayı graf'k üzerinde geometrik olarak da tekrarlayınız.

Soru 2 — Denklemi $\frac{x^2}{a^2} - \frac{y^2}{b^2} = 1$ olan hiperbol üzerinde P $(x_1;\ y_1)$ noktası alınıyor. Bu noktadan asal eksene çizilen paralelin asimptotları kestiği noktalar M ve N ile gösterildiğine göre. PM. PN = a^2 olduğunu ispatlayınız.

Soru 3 — İkinci soruda ispatladığınız PM. PN = a^2 münasebetinden faydalanarak;
a) Bir noktası ve asimptotları verilen h'perbolün çizim yolu ile odaklarının ve köşe noktalarının nasıl bulunacağını,
b) Bir noktası ve asimptotları verilen hiperbolün nokta nokta ne suretle çizeb'leceğini, açıklayınız.

Soru 4— Sinüs x — cosinüs x = $\frac{\sqrt{2}}{2}$ denklemini çözünüz.

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Üç
Soru 2 — İki
Soru 3 — Üç
Soru 4 — İki

TABİAT BİLGİSİ SORULARI
Edebiyat Kolu
1950 Yaz Dönemi

Soru 1 — Linyit ve yurdumuzun linyitleri.

Soru 2 — Yerin oluşu ve küreriin genel yapılışı.

Soru 3 — Kalbin yapısı, işleyişi ve ödevi.

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Üç
Soru 2 — Üç
Soru 3 — Dört

1950 Güz Dönemi

Soru 1 — Yeraltı ısularının mekanik işleyişleri ve kayşa.

Soru 2 — Kuşların sindirim aygıtı.

Soru 3 — Hayvansal ve bitkisel dokular.

Not: Suallere cevaplar verilirken konu ile ilgili şemalar da çizilecektir.

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Üç
Soru 2 — Üç
Soru 3 — Dört

Fen Kolu
1950 Yaz Dönemi

Soru 1 — Tabakalaşma ve çeşitleri.

Soru 2 — Suların jeolojik işleyleri.

Soru 3 — Kanın yapısı ve ödevi.

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Üç
Soru 2 — Üç
Soru 3 — Dört

1950 Güz Dönemi

Soru 1 — Çiçekli bitkilerde üreme organının (Çiçek) yapısını, tozlaşma ve döllenme olaylarını anlatınız.

Soru 2 — Uygun tabakalaşma ile aykırı tabakalaşma arasındaki farkı izah ediniz.

Soru 3 — Böbreklerin yapısını ve ödevini anlatınız.

Not: Suallere cevaplar verilirken konu ile ilgili şemalar da çizilecektir.

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Üç
Soru 2 — Üç
Soru 3 — Dört

FİZİK SORULARI
Fen Kolu
1950 Yaz Dönemi

Soru 1 — Devamlı, enine bir titreşimin yayılması.

Soru 2 — Kurşun Akümülâtörün yapısı, doldurulması ve boşaltılması.

Soru 3 — Uzunluğu $L = 2$ m olan bir balastik sarkacın alt ucuna $m' = 18$ kg lık bir tahta kütle asılıdır. Bunun üzerine $m = 30$ g olan bir tüfek mermisi atılıyor. Mermi tahtaya saplanıyor ve sarkacı, denge durumundan $a = 26°$ ayırıyor. Merminin v_o hızı ne kadardır?

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Üç
Soru 2 — Üç
Soru 3 — Dört

1950 Güz Dönemi

Soru 1 — Devamlı, boyuna bir titreşimin yayılması.

Soru 2 — Direnç ve direncin tayini usulleri.

Soru 3 — Ağırlığı $P = 200$ g olan bir kutu, eğikliği $a = 30°$ olan bir eğik düzlem üzerinde bulunmakta ve $P' = 50$ g lık bir ağırlıkla yukarıya doğru çekilmektedir. Sürtme katsayısı $K = 0,15$ tir. 6 saniye sonundaki iniş yol boyu nedir?

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Üç
Soru 2 — Üç
Soru 3 — Dört

LÂTİNCE SORULARI
Klâsik Kol
1950 Yaz Dönemi

Soru 1 — Aşağıdaki iki parçayı Türkçeye çeviriniz:

I) Recepto Firma expulsoque lentu'o Caesar conquiri mitites qui ab eo discesserant, dilectumque institui iubet. Ipse unum diem ibi rei frumentariae causa moratus Corfinium contendit. Eo cum venisset, cohortes V praemissae a Domitio ex oppido pontem fluminis interrumpebant, qui erat ab oppido milia passuum circiter III. Ibi cum antecursoribus Caesaris proelio commisso celeriter Domitiani a ponte repulsi se in oppidum receperunt. Caesar legionibus transudctis ad oppidum constitit iux taque murum casra posuit.

II) Ut tamem hanc animi nubem dolor ipse removit
et tandem sensus convaluere mei,
adloquor extremum maetos abiturus amicos,
qui modo de multis unus et alter erat
Uxor amans flentem flens acrius ipsa tenebat
imbre per indignas usque cadente genas.
Nata procul Libycis aberat diversa sub oris
nec poterat fati certior esse mei.

Soru 2 — Aşağıdaki cümlelerden en az altısını seçerek lâtinceye çeviriniz:

1. Romalıların bozgunundan sonra Galler Roma'ya doğru yürüdüler,
2. Romalıların bozgunundan sonra Galler'in Roma'ya doğru yürüdüklerini yazarlar naklederler.
3. Eski zamanlarda Delos güzel ve işlek bir limandı.
4. Düşmanlar memleketimizi istilâ etseydiler, silâha sarılırdık.
5. Haberci ordunun düşmanlar tarafından çevrilmiş olduğunu bildirdi.
6. Elma tatlıdır, üzüm daha tatlı; bal bunlar arasında en tatlısıdır.
7. Vatan bizim için hayattan azizdir.
8. Korinthos'un Romalılar tarafından tahrip edilmiş olduğunu herkes bilir.
9. Başkalarının kusurlarını ayıplama!
10. Arkadaşının öğütlerinden niçin faydalanmak istemiyorsun?

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Beş
Soru 2 — Beş

1950 Güz Dönemi

Soru 1 — Aşağıdaki iki parçayı Türkçeye çeviriniz:

I) Quibus rebus Romam nuntiatis tantus repente terror invasit, ut cum Lentulus consul ad apriendum aerarium venisset ad pecuniamque Pompeio ex senatus consulto proferendam, protinus aperto sanctiore eş urbe profugeret. Caesar enim adventare iam iamque et adesse eius equites falso nuntiabantur. Hunc Marcellus collega et plerique magistratus consecuti sunt. Cn. Pompeius pridie eius diei ex urbe profectus iter ad legiones habebat quas a Caesare acceptas in Apullia hibernorum causa disposuerat. Dilectus circa urbem intermittuntur; nihil cit'a Capuam tutum esse omnibus videtur.

II) Tum vero exoritur clamor gemitusque
meorum, et feriunt maestae pectora nuda manus;
tum vero coniunx umeris abeuntis inhaerens miscuit haec lacrimis tristia verba meis;
quit "te sequar et coniunx exsulis exul ero.
"Non potes avelli: simul hinc, simul ibimus" in.
Et mihi facta via est, et me capit ultima tellus:
accedam profugae sarcina parva rati."

Soru 2 — Aşağıdaki cümlelerden en az altısını seçerek Lâtinceye çeviriniz:

1) Caesar, Galleri'in çok cesur olduklarını söylüyor.
2) Cicero konsül seçildi.
3) Şair Ovidus: "Augustus'un öfkesi bana vatandan ayrılmamı emrediyor" dedi.
4) Troia kıralı Priamus'un elli oğulu vardı.
5) Komutan, askerlere şehri kuşatmağı emretti.
6) Caesar, Epirus'a geldikten sonra Pompeius'a hücum etmek için derhal II iyul cuma'a hareket etmiştir.
7) Eğer sevilmek istersen, sev!
8) Babamız bize evde kalmamızı emretmiştir.
9) Bize yardım edeceğini vadetmişti, fakat bize yardım etmiyeceğinden korkuyorum.
10) Niçin gelmediğini senden soruyorum.

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Beş
Soru 2 — Beş

KÖY ENSTİTÜLERİ BİTİRME İMTİHANI
Türkçe Kompozisyon konusu
1950 Yaz Dönemi

"Enstitü mezunu öğretmenlerin ve sağlık memurlarının vazife alacakları köylerde yap raklan işleri belirtiniz."

Not: yazılarda, mantıkî bağlılığın sağlanmış ifadenin düzgün, noktalama işaretlerinin yerinde ve imlânın doğru olmasının not verilirken gözönünde tutulacağı öğrencilere önceden bildirilecektir.

1950 Güz Dönemi

"İnsanların en büyük dostu zorluklardır; çünkü onları, karşılaştıkları bu zorluklar kuvvetlendirir."

Yukarıdaki sözün size neler düşündürdüğünü yazınız! Bu yazınızda:

a) Zorlukları insanların en büyük dostu saymanın sebeplerini açıklamağa,

b) Zorlukların insanların hangi bakımlardan kuvvetlendirdiğini hayatınızdan veya gözlemlerinizden vereceğiniz misallerle belirtmeğe yer veriniz.

EĞİTBİLİM SORULARI
1950 Yaz Dönemi

Soru 1 — Eğitbilimin temel prensiplerinden sayılan hürriyet ve otorite ilkelerinin nasıl bağdaştırılabildiğini açıklayınız.

Soru 2 — İrade eğitiminde uyulacak esasları yazınız.

Soru 3 — Köy gerçeğinin köy öğretmeninde bulunmasını lüzumlu kıldığı başlıca vasıflar nelerdir?

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Dört
Soru 2 — Üç
Soru 3 — Üç

1950 Güz Dönemi

Soru 1 — İrade eyleminin mahiyetini ve irade eğitiminde bugünün (zamanımızın) anlayışını açıklayınız.

Soru 2 — Okul ve aile arasında işbirliği yapılmasını zorunlu kılan sebepleri yazınız.

Soru 3 — Çocuğa görelik ilkesinden neler anladığınızı yazınız.

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Dört
Soru 2 — Üç
Soru 3 — Üç

DEVLET ORTAOKUL İMTİHANI

Türkçe Soruları

1950 Yaz Dönemi

Aşağıdaki parça ile sorular, noktalama işaretleri ve satır başları bildirilmek suretiyle öğrencilere yazdırılacak, sonra bir kere daha okunacaktır.

"Plân yapmamak, konu üzerinde yeter derecede düşünmemek yüzünden kafalı bir adam, bocalar ve yazıya nereden başlıyacağını bilmez. Zihnine birçok düşünceler birden dolar; onları değerlerine göre sıraya koymadığı için birisini ötekine tercih edemez, kararsızlık ve şaşkınlık içinde kalır. Fakat bir plân yapınca, konunun bütün fikirlerini toplayıp bir düzene koyunca, kalemi ele alacağı zamanı kolayca kestirir, zihnindeki meyvanın olgunlaştığı zamanı hisseder; onu bir an önce ortaya koymak ister; yazmak onun için artık bir zevk olur; düşünceler kolaylıkla biribiri ardından gelir; üslûp tabii ve akıcı olur. Yazmak zevkinden doğan hararet bütün eseri kaplar ve her söze hayat verir, her şeyi gittikçe daha fazla canlandırır; sesin kudreti artar; anlatılan şeyler yeni bir renk kazanır; yazarın duyguları, anlatışı daha parlak, daha geniş bir açıklığa götürür; söylenecek şeyleri, söylenmiş şeylerle aydınlatır ve üslûp ışıklı bir bir güzellik kazanır."

Soru 1 — Bu yazıdan çıkardığınız sonucu açıklayınız.

Soru 2 — a) "Kafalı adam" deyiminde "kafalı" kelimesinin anlamına karşılıklar bulunuz.
b) "Kestirir" kelimesinin parçadaki anlamı nedir? Bu kelimenin diğer anlamlarını belirtecek şekilde cümleler kurunuz.
c) Parçada geçen "anlatılan şeyler yeni bir renk kazanır" sözünü açıklayınız.

Soru 3 — Bu parçada yardımcı fiillerle yapılmış bileşik fiiller gösteriniz. Bu fiillerin kiplerini, zamanlarını ve şahıslarını bulunuz.

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Beş
Soru 2 — Üç
Soru 3 — İki

Not: Soruların cevaplarına not takdir edilirken imlâ ve noktalama doğruluğunu da dikkate alınacaktır.

1950 Güz Dönemi

"At ne kadar güzel, ne kadar sevimlidir! Bir çöl şairi, bozkırların bir süsü olan atın yelesini aslana, boynunu merale, gözlerini ceylana benzetir. Bir yiğitlik vakasını, bir zafer sahnesini canlandırmak istiyen ressamın en canlı figürü, tarihin büyük kahramanlarını gelecek nesillere tanıtmak istiyen heykelcinin en alımlı tutamağı şaha kalkmış bir attır...

Türkçemizin at ile atın rengi, hastalıkları, yürüyüş nevileri, takımları ve sairesi hakkındaki kelime haznesi başka dillerle kıyaslanmıyacak kadar zengindir."

Soru 1 — Türkçede, at hakkındaki kelimelerin zenginliği neyi gösteriyor?

Soru 2 — a) Bu yazıdaki "Heykelcinin en alımlı tutamağı" ve "kelime haznesi" sözlerinin anlamını açıklayınız.
b) "Bozkır, meral, figür" kelimelerinin anlamlarını yazınız.

Soru 3 — Yukarıdaki yazıda tam cümleler kuran fiilleri ve onların öznelerini bulup gösteriniz.

Soru 4 — Ata ait bir hâtıranız varsa, onu; böyle bir hâtıranız yoksa, atın insanların hayatında oynadığı rolü, dile kazandırdığı kelime ve ata sözlerini gözönünde bulundurarak bir yazı yazınız.

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — İki
Soru 2 — İki
Soru 3 — İki
Soru 4 — Dört

Not: Not takdirinde imlâ ve noktalama doğruluğu da dikkate alınacaktır.

TABİAT BİLGİSİ SORULARI

1950 Yaz Dönemi

Soru 1 — Bitki ve Su:
I) Bitkinin suya olan ihtiyacı.
II) Bitkinin suyu emmesi.
III) Bitkinin terlemesi.

Soru 2 — Kök, gövde, yaprağın anatomisi hakkında kısa bilgi.

Soru 3 — Gözün yapısı, nasıl görürüz?

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Üç
Soru 2 — Üç
Soru 3 — Dört

1950 Güz Dönemi

Soru 1 — Hücresel hayvanlar.
Soru 2 — Bitkide özümleme.
Soru 3 — Yüreğin yapısı ve çalışması.
Soru 4 — Hücre ve çoğalması.

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — Üç
Soru 2 — Üç
Soru 3 — İki
Soru 4 — İki

Matematik Soruları

1950 Yaz Dönemi

Soru 1 — Bir dokuma fabrikasında, gündelikleri (3) ve (5) lira olan iki çeşit işçi çalışmakta ve topları (500) eden bu işçilere günde (1800) lira ücret ödenmektedir. Buna göre;
a) Fabrikada, günde (3) lira ücret alan kaç işçi çalıştığını bulunuz.
b) Bütün işçilere ödenen ücret tutarı üzerinden %1 analık, %2 meslek hastalıkları ile iş kazaları sigorta primleri, işveren tarafından, İşçi Sigortaları Kurumuna ödendiği bilindiğine göre; yıllık sigorta primleri tutarını hesabediniz. (Bu işçilerin yılda 312 gün çalıştıkları kabul ediliyor.)

Soru 2 — Bir öğrenci, parasının bir miktarını %3,5 tan bankaya yatırmış ve bu paranın iki katına eşit para ile de %7 faiz getiren Devlet tahvili almıştır. Bir yıl sonunda bankadan ve aldığı tahvilden faiz olarak toplamı 70 lira tutan gelir sağlamıştır. Bu bilgiye göre, bu öğrencinin banka ve tahvile yatırdığı paranın ayrı ayrı miktarlarını bulunuz. (sonucu kontrol ediniz.)

Soru 3 — Zamanı yıl cinsniden almak suretiyle, faiz formülünü yazınız ve bundan kapital formülünü çıkarınız, kapitalin nelerle doğru, nelerle ters orantılı olduğunu açıklayınız.

Soru 4 — Bir şehir stadyumu, çapı 600 m olan bir daire biçimindedir. Çevreden içe doğru (3) m genişliğinde bir asfalt yol ile çevrelenen bu stadyumun;

a) Çevresini ve asfalt yolun alanını bulunuz.

b) Bu stadyumun $\frac{1}{10\,000}$ ölçeğinde bir plânını çiziniz.

Soru 5 — A B C ikizkener üçgenin $a = 6$ sm, $h_a = 8$ cm olarak veriliyor. $h_a = \overline{AD}$ yüksekliği üzerinde $\frac{3}{4}$ oranında bir (D') noktası bulunarak buradan $\overline{BC}$ tabanına bir paralel çiziliyor. Bu paralelin yan kenarları kestiği noktalar E, F olsun.

a) A E F üçgeni ile A B C üçgeni arasındaki bağlantıyı açıklayınız.
b) A E F, A B C üçgenlerinin alanlarının arasındaki oran nedir ve bundan ne anlıyorsunuz?
c) A B C üçgenin AD ve AEF üçgenin A D' etrafında dönmelerinden meydana gelen hacımların farkını bulunuz.

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — 25
Soru 2 — 15
Soru 3 — 10 $\frac{100}{10} = 10$
Soru 4 — 20
Soru 5 — 30

Not: Cevaplara bu bareme göre notlar takdir edilecek ve toplamın on'a bölünmesinden çıkacak sayı, usulüne göre, imtihan kâğıdının mahsus yerine rakam ve yazı ile kaydedilecektir. Yani 100 esasına göre elde edilen sonuç 10 esasına irca edilecektir.

1950 Güz Dönemi

Soru 1 — Eşitkenerları AB = AC = 5 cm ve tabanı BC=6 cm olan bir ikizkenar üçgen veriliyor.
BA kenarı (A) dan öteye 2,5 cm uzatılarak F noktası bulunuyor. F noktasından AC kenarına çizilen paralelin BC nin uzantısını kestiği nokta E ile gösteriliyor.
a) CE nin uzunluğunu hesabediniz.
b) BAC ve BEF neden benzer üçgenlerdir? BEF neden ikizkenar üçgendir?
c) BE nin ortası D ile gösteriliyor, FD doğrusu neden BE ye diktir?
d) BAC üçgenin alanını hesaplayınız.

Soru 2 — Bir kitapçı her birinin fiatı 120 kuruş olan matematik kitaplarından 100 tane satın alıyor ve bunları ciltletiyor.
a) Her bir kitabın cilt masrafı alış fiatının %40 ı olduğuna göre 100 kitabın cilt masrafı nedir?
b) Kitapçının bir ciltli kitaptan %30 kâr sağlaması için bir ciltli kitabın satış fiatı ne olmalıdır?

Soru 3 — İki kapitalin toplamı 27740 liradır. Birinci kapital %4,5 dan 6 ay, ikincisi %3 den 10 ay müddetle faize verilmiştir. İkinci kapital birinciden 17,10 lira fazla faiz getirdiğine göre bu iki kapitali hesaplayınız.

Soru 4 — Bir ortaokulun son sınıfında bulunan öğrencilerin 1/2 i doğrudan doğruya başarı gösteriyor, 1/3 ü bütünlemeye kalıyor ve 1/12 si başarısız sayılıyor. Bundan başka üç öğrenci imtihana giremiyor. Bu bilgiye göre sınıf mevcudunu hesaplayınız.

Sorulara verilecek notlar:
Soru 1 — 35
Soru 2 — 20
Soru 3 — 25 $\frac{100}{10} = 10$
Soru 4 — 20

Not: Cevaplara bu bareme göre notlar takdir edilecek ve toplamın on'a bölünmesinden çıkacak sayı, usulüne göre, imtihan kâğıdının mahsus yerine rakam ve yazı ile kaydedilecektir. Yani 100 esasına göre elde edilen sonuç 10 esasına irc edilecektir.

YAYIM MÜDÜRLÜĞÜ 19/X/1950

Sayı: 81/14767

2936

Özet:
Şeker fiyatlarında yapılan tenzilât h.

Devlet Dairelerine karşı şeker taahhütlerine girişen müteahhitlere ne yolda ödeme yapılacağı hakkında Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğünden alınan 12/VIII/1950 tarihli, 113315/2

sayılı genelgenin bir örneği aynen aşağıya çıkarılmıştır.

Gereğince işlem yapılmasını rica ederim.

Millî Eğitim Bakanı y.

K. S. R. Tardu

T. C. 12/VIII/1950

MALİYE BAKANLIĞI ÖZET:

Bütçe ve Malî Kontrol G. Müdürlüğü Şube 3 Md. — Şeker fiyatlarında yapılan tenzilâtın sözleşmelere tesiri h.

Sayı: 113315-2/2966-64

Valiliklere
Saymanlık Müdürlüklerine
Saymanlıklara

Devlet dairelerine karşı şeker taahhütlerine girişen müteahhitler tarafından şeker fiyatlarının indirilmesinden sonra vukubulan teslimat bedellerinin sözleşme fiyatı üzerinden mi yoksa yeni fiyat üzerinden mi ödenmesi lâzım geleceğinde bazı dairelerce tereddüde düşüldüğü anlaşılmıştır.

Bakanlar Kurulunun, 26/VI/1950 gün ve 7542 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan 3/11427 sayılı kararîyle; Türkiye'de istihsal edilen şekerlerden, 4385 sayılı kanunun 5281 sayılı kanunla değişik 1 inci maddesi gereğince alınmakta olan munzam istihlâk vergisinin kilo başına kesme şekerde 77 ve toz şekerde 50 kuruşa indirilmesi; şekerin toptan satış fiyatlarının tesbiti ve beyana tâbi tutulması ve muayyen müddetle satış ve naklinin yasak edilmesi hakkındaki K./811 sayılı Koordinasyon Heyeti kararının yürürlüğe konulması ve bu karar gereğince bildirilecek ve varlığı yoklama sonunda anlaşılacak şekerlerin beher kilosu için kesme şekerde 20 toz şekerde 30 kuruş resim farkının geri verilmesi kararlaştırılmış bulunmaktadır.

811 sayılı Koordinasyon Heyeti kararîyle de; ambalâj masrafları hariç olmak üzere mevcut ve istihsal edilecek olan şekerlerin fabrika teslimi toptan kilo satış fiyatı, kesmede 160 ve tozda 130 kuruşa indirilmiş, ticaretle uğraşan bütün gerçek ve tüzelkişilerle ticaret amaciyle yanlarında şeker bulunduranlar ve şekeri imalâtında kullanan bilûmum gerçek ve tüzelkişiler, ticarethane, mağaza, dükkân, depo, ambar, fabrika ve imalâthanelerinde bulunup munzam istihlâk vergisi ödenmiş olan şekerlerini beyana ve bulundukları yerlerde saklamağa mecbur tutulmuşlar; nihayet bu şekerlerin muayyen müddetle satılması veya imalâtta kullanılması veyahut bir yerden diğer bir yere nakledilmeleri yasak edilmiştir.

Sözü edilen kararlar, mutlak olarak ticaretle uğraşan bütün gerçek ve tüzelkişilerle ticaret amaciyle yanlarında şeker bulunduranlar ve bunları imalâtında kullananları istihdaf eylediğine göre; resmî bir daire veya müesseseye karşı şeker taahhüdüne girişmiş olan müteahhitleri de şümulü içine almakta ve verilen beyannameler uyarınca anlaşılacak şeker stokları için resim farkı geri verilmek suretiyle, müteahhitler hakkında her hangi bir zarar tahaddüsüne meydan vermemekte; yeniden tedarik olunacak şekerleri ise, indirilmiş fiyatlara tabi tutmaktadır.

Bu vaziyet muvacehesinde, akidlerin istikrarı prensibi bakımından alelade fiyat temevvüçleriyle piyasa değişikliklerinin sözleşmelere tesiri nazara alınmamakla beraber; şeker fiyatlarında yapılan tenzilât, iktisadî şartların husule getirdiği tabiî bir netice olmayıp kanundan doğma bir keyfiyet olduğu cihetle, vukuundaki illet ve sebep itibariyle tabiî hal ve şartlar içinde önceden derpiş edilerek sözleşmeye derci mutad olmayan bu kabil vaziyetlerin sözleşmelerin malî hükümlerine yapacağı tesirlerin, âkidlerin kast ve menfaatlarine en uygun olan şekilde takdir ve tatbikı gerekir. Aksi takdirde, bir tarafın ıvazsız istifadesine mukabil, diğer tarafın zarara maruz kalması teeviz edilmek gibi adalet ve hakkaniyet prensipleriyle telif olunmıyacak bir neticeye varılmış olur. Bilhassa müteahhidlerin mevcut stoklarından husule gelecek zararlarını telâfiye mâtuf hükümler sevk edilmiş olmasına rağmen, idarenin, akidden sonra, evvelce derpiş edilemiyen bir sebeple fiyatı düşmüş olan şekeri, sözleşmede tâyin edilen fiyatla almağa mecbur olduğunu kabul etmek hakkaniyete uygun düşmiyeceğinden ve bu kabil mücbir sebepler, sözleşmelerin tadili zaruretini husule getireceğinden, bunların yeni ahval ve şartlara göre tadili hususunun müteahhitlere teklif edilmesi ve şayet bu tadile muvafakat etmezlerse, sözleşmelerin bozularak ihtiyacın yeniden eksiltmeye konulması icabetmektedir.

Resmî dairelerle müteahitler arasında bağıtlanmış olan sözleşmeler, ihtiva eyledikleri hükümler bakımından üç zümreye ayrılmak suretiyle mütalâa olunabilir.

1 Akid sırasında mevcut vergi ve resim miktarlariyle fiyatlarda bir değişiklik vukua geldiği takdirde, fiyatların da bu değişiklik nispetinde artırılacağı veya eksiltileceği hakkında sarahat bulunan sözleşmelerde, bu hükümler dairesinde muamele yapılması tabiîdir.

2 — Bu hususta her hangi bir sarahati ihtiva eylemiyen sözleşmelerde ise, yukarda belirtilen hukukî sebeplere dayanılarak, fiyatların yeni ahval ve şartlara uydurulması suretiyle sözleşmelerin tadili veya müteahhitlerin muvafakat eylemeleri halinde feshi cihetine gidilmesi gerekir.

3 — Nihayet, vukua gelecek değişikliklerin hiç bir suretle nazara alınmıyacağı kaydını ihtiva eden sözleşmelerde; sözleşme fiyatlarının değiştirilmemesi taraflarca iptidaen kabul edilmiş olduğuna göre, artık her hangi bir değişiklik mütalebesinde bulunulmaması lâzım geleceği ileri sürülebilirse de; Danıştay,ca da yine bir şeker taahhüdü mevzuunda içtihad olunduğu, veçhile bu kayıtla, sözleşmenin akdi tarihine nazaran vâki olabilecek normal değişiklikler istihdaf edilmiş olup, sözleşmelerin iktisadî bünyesini ve malî muvazenesini ihlâl eden ve her türlü tahmin ve mülâhazaların dışında kalan gayri tabi değişikliklerin kasdedilmemiş olduğu ve binaenaleyh hakkaniyet ve adalet prensipleriyle hüsniyet kaidesine uygun olarak, bu takdirde dahi sözleşme fiyatlarının değiştirilmesinin istenilebileceği mütalâa olunabilir.

Kaldı ki, umumiyetle şartname ve sözleşme formüllerinde, vergi ve resimlerle fiyatların artmasından dolayı müteahitlerin sözleşme fiyatlarını artırmak talebinde bulunamıyacaklarına dair hükümler mevcut olup, bunların tenezzülü haline müteedair bir kayıt bulunmamaktadır. Bazı dairelerce mukavelelere böyle bir kayıt konulduğu kabul edilse dahi, Millî Korunma Kanununun muaddel 31 inci maddesinin 2 ve 3 üncü fıkraları ve 51 inci maddesiyle, Hükümetçe azamî fiyatlar tesbit olunan maddelerin, bu fiyatlar fevkinde olarak satılması veya satışa arzolunması menedilmiş olup, bu gibi ihtikâr fiilini işleyenlerle işlemeğe teşebbüs edenler hakkında ağır ceza müeyyedeleri konulmuş olduğundan, resmî daire ve müesseselere karşı şeker fiyatlarının indirilmesinden evvel taahhüde girişmiş olan müteahhitlerin, Hükümetçe son kararname ile tesbit edilen azamî fiyatlardan daha yüksek fiyatla taahhütlerine devam suretiyle haksız ve fahiş bir kâr temin eylemek iddiası gibi suç mahiyetinde bir fiil ikama tasaddi etmeleri varit değildir.

Yukarda izah olunan sebeplere binaen, son kararlarla şeker fiyatlarında yapılan tenzilât dolayısiyle, bundan evvel aktedilmiş olan taahhüt sözleşmelerinin yeni fiyat esaslarına göre değiştirilmesi ve müteahhitlerce bu fiyatlar üzerinden taahhüde devam edilmesi iltizam olunmadığı takdirde sözleşmelerin bozularak ihtiyacın yeniden eksiltmeye konulması icabeder.

Ona göre muamele yapılmasının teminini ve bu genel yazının ilişik olarak gönderilen nüshalarının merkez ve mülhakat malmemurlarına tevziini rica ederim.

Maliye Bakanı Y.
İsmail Özüt

TALİM VE TERBİYE DAİRESİ 2/XI/1950

Sayı: 2-2027/14

2937

VALİLİKLERE

Bugün Milletlerarası bir hareket halini almış olan Çocuk Kitapları Haftası bu yıl bütün dünyada 12 ile 18 ikinci teşrin arasında kutlanacaktır. Genç neslin fikir, duygu ve karakter gelişiminde kuvvetli bir tesiri görülen çocuk kitapları, üzerinde önemle durmamız gerekli olan eğitim problemlerimizden biridir. Çocuk Kitapları Haftasının amaçları, çocuklarda okuma zevkini uyandırmak, öğretmenlere, velilere ve çocuk yetiştirme işi ile meşgul olan herkese iyi çocuk kitaplarını tanıtmak ve umumiyetle halka terbiyevi çocuk kitapları elde etmenin önemini duyurmaktır.

Memleketimizde birkaç yıldan beri kutlanmakta olan çocuk kitapları haftası 12 kasım Pazar günü başlıyacak ve bir hafta devam edecektir. Bu münasebetle Ankara ve İstanbul'da büyük çocuk kitapları sergileri açılacak radyo, gazete ve dergiler vasıtasiyle bu haftanın önemi hakkında yayımlar yapılacaktır.

Hafta içinde ilinizde bulunan bütün ilk ve orta öğretim müesseselerinin, çevrelerinden sağlıyacakları kitaplarla birer çocuk kitap sergisi veya köşesi açmaları; öğretmenlerin ders dışı saatlerde öğrencilerle okuma zevki konusu üzerinde konuşmaları ve bu arada okul ve sınıf kitaplıklarının yeni alınacak çocuk kitapları ile zenginleştirilmesi, ayrıca kitapçıların vitrinlerini çocuk kitapları ile süslemelerinin teşvik edilmesi uygun görülmüştür. Bu haftanın önemi derecesinde iyi bir şekilde tertiplenmesini rica eder, saygılarımı sunarım.

M. Eğitim Bakanı y.

K. Y. R. Tardu

İLÂNLAR:

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINDAN:

Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda okutulacak ders kitaplarından evvelce serbest basıma bırakılmış olanlara ilâveten aşağıda isimleri yazılı olanlar 1951-52 öğretim yılından itibaren okutulmak üzere 5429 sayılı kanunun geçici ikinci maddesi hükümlerine uyularak serbest basıma bırakılmıştır.

Bu kitapların tetkik edilmek üzere ne zaman Millî Eğitim Bakanlığına teslim edileceği, tetkik müddeti ve diğer hususlar ayrıca Tebliğler Dergisi ile yayınlanacaktır.

1) İlkokul Matematik IV—V
2) Ortaokul Fizik II—III
3) Ortaokul Kimya III
4) Liselerin 11 ve 12 nci sınıflarına ait bütün kitapları.

DÜZELTME:

28/VIII - 4/IX/1950 tarih ve 605-606 sayılı Tebliğler Dergisinde fiyatı tesbit edilememiş veya yanlış tesbit edilmiş kitaplarla listeye alınması unutulmuş veya listeye yanlış geçmiş olan kitapların isimleri, yazarları, satıldığı yerler ve fiyatları aşağıya çıkarılmıştır.

Kitap listesinde buna göre düzeltme yapılması rica olunur.

Ders	Kitabın adı	Yazanın adı	Satıldığı yer	Fiyatı K.	Fiyatı S.	NOTLAR
ORTAOKUL BİRİNCİ SINIF						
Tabiat Bilgisi	Tabiat Bilgisi I	*Nezihe Alsaç - Suavi Yalvaç*	M. Eğ. Bak. Yayınevleri	140		
Coğrafya	Yıllık Gözlemler Defteri . . .	*Ferruh Sanır*	Posta Kutusu 452 Ank.	25		Yardımcı
ORTAOKUL İKİNCİ SINIF						
Coğrafya	Yıllık Gözlemler Defteri . . .	*Ferruh Sanır*	Posta Kutusu 452 Ank.	25		Yardımcı
ORTAOKUL ÜÇÜNCÜ SINIF						
Matematik	Matematik III	*H. Erker - Ş. Egeli - R. Baykal S. Eğilmez*	M. Eğ. Bak. Yayınevleri	45		Fasikül
Coğrafya	Yıllık Gözlemler Defteri . . .	*Ferruh Sanır*	Posta Kutusu 452 Ank.	25		Yardımcı
LİSE BİRİNCİ SINIF						
Biyoloji	Biyoloji I	*Selahattin Okandan*	Yazara müracaat: Atatürk Lisesi - İzmir.			
Askerlik	Millî Savunma Bilgileri Birinci Kitap	*M. Çiçekoğlu - K. Aka*	M. Eğ. Bak. Yayınevleri	200		
			Galata Posta Kut. 1448 İst.	160		Yardımcı
KÖY ENSTİTÜLERİ BİRİNCİ SINIF						
Tabiat Bilgisi	Tabiat Bilgisi I	*Nezihe Alsaç - Suavi Yalvaç*	M. Eğ. Bak. Yayınevleri	140		
KÖY ENSTİTÜLERİ İKİNCİ SINIF						
Tarım	Pratik Meyvacılık	*Prof. Nail Oraman*	Çiftçi Dergisi P. K. 405 Ank.	400		
KÖY ENSTİTÜLERİ ÜÇÜNCÜ SINIF						
Matematik	Matematik III	*H. Erker - Ş. Egeli - R. Baykal S. Eğilmez*	M. Eğ. Bak. Yayınevleri	45		Fasikül
Tarım	Pratik Meyvacılık	*Prof. Nail Oraman*	Çiftçi Dergisi P. K. 405 Ank.	400		
KÖY ENSTİTÜLERİ DÖRDÜNCÜ SINIF						
Tarım	Pratik Meyvacılık	*Prof. Nail Oraman*	Çiftçi Dergisi P. K. 405 Ank.	400		
TİCARET OKULLARI						
ORTA TİCARET OKULLARI BİRİNCİ SINIF						
Tabiat Bilgisi	Tabiat Bilgisi I	*Nezihe Alsaç - Suavi Yalvaç*	M. Eğ. Bak. Yayınevleri	140		
Daktilografi	Daktilografi	*Saffet İrtenk*	M. Eğ. Bak. Yayınevleri	150		
ORTA TİCARET OKULLARI İKİNCİ SINIF						
Daktilografi	Daktilografi	*Saffet İrtenk*	M. Eğ. Bak. Yayınevleri	150		

Ders	Kitabın adı	Yazanın adı	Satıldığı yer	Fiyatı K.	Fiyatı S	NOTLAR
ORTA TİCARET OKULLARI ÜÇÜNCÜ SINIF						
Matematik	Matematik III	*H. Erker - Ş. Egeli - R. Baykal S. Eğilmez*	M. Eğ. Bak. Yayınevleri	45		Fasikül
Daktilografi	Daktilografi	*Saffet İrtenk*	M. Eğ. Bak. Yayınevleri	150		
TİCARET LİSELERİ BİRİNCİ SINIF						
Daktilografi	Daktilografi	*Saffet İrtenk*	M. Eğ. Bak. Yayınevleri	150		
Bürokomersiyal	Muhasebe cilt I	*İ. Nail Esin*	Üniversite ve Ege Kitabevleri - İst.	300		Yardımcı
TİCARET LİSELERİ İKİNCİ SINIF						
Daktilografi	Daktilografi	*Saffet İrtenk*	M. Eğ. Bak. Yayınevleri	150		
KIZ ENSTİTÜLERİ BİRİNCİ SINIF						
Tabiat Bilgisi	Tabiat Bilgisi I	*Nezihe Alsaç - Suavi Yalvaç*	M. Eğ. Bak. Yayınevleri	140		
KIZ ENSTİTÜLERİ DÖRDÜNCÜ SINIF						
Matematik	Matematik III	*H. Erker - Ş. Egeli - R. Baykal S. Eğilmez*	M. Eğ. Bak. Yayınevleri	45		Fasikül
ERKEK ORTA SANAT OKULLARI VE SANAT ENSTİTÜLERİ BİRİNCİ SINIF						
Tarih	Orta Sanat Okulları için Tarih I	*M. Nehri İpekoğlu*	Okul Kitapları Türk Limited Şirketi - İst. M. Eğ. Bak. Yayınevleri	125		
ERKEK ORTA SANAT OKULLARI VE SANAT ENSTİTÜLERİ ÜÇÜNCÜ SINIF						
Matematik	Matematik III	*H. Erker - Ş. Egeli - R. Baykal S. Eğilmez*	M. Eğ. Bak. Yayınevleri	45		Fasikül
SANAT ENSTİTÜLERİ BEŞİNCİ SINIF						
Coğrafya	Ekonomik Coğrafya ..	*Nedim Hatabay*	Yazara müracaat: Yapı Enst. Tarih - Coğrafya öğ. - İstanbul	175		Yardımcı

BU DERGİDEKİ KANUNLAR, KARARLAR VE TAMİMLERLE DİĞER YAZILAR TARAFIMIZDAN OKUNMUŞTUR

1	12	23	34	45
2	13	24	35	46
3	14	25	36	47
4	15	26	37	48
5	16	27	38	49
6	17	28	39	50
7	18	29	40	51
8	19	30	41	52
9	20	31	42	53
10	21	32	43	54
11	22	33	44	55